

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města Hranic

Fotografie dr. Jiřího Musiola

BŘEZEN 1969

Soutěž občanských výborů

Městský národní výbor v Hranicích se ve své práci opírá o součinnost s občanskými výbory ve městě. Přes prodloužené volební období a dočasný pokles aktivity převážná většina občanských výborů plní dobře své úkoly. Městský národní výbor ve snaze informovat funkcionáře i občany o svých dalších zámeřech, projednal v uplynulém období s členy občanských výborů hlavní úkoly ve městě, zejména dlouhodobou koncepci tvorby životního a pracovního prostředí spolu s návrhem plánu na rok 1969, přípravu další bytové výstavby, úroveň služeb a další problémy. Funkcionáři městského národního výboru získali zase od členů občanských výborů řadu podnětů a připomínek pro svou práci.

Dobrym pomocníkem je soutěž občanských výborů, jež je pravidelně vyhodnocována a přináší kladné výsledky hlavně ve zvelebovacích akcích. Podle právě provedeného hodnocení se za druhé pololetí roku 1968 vítězem této soutěže stal občanský výbor č. 3 v severní části města s předsedou Radkem Zdražilem. Občané v tomto obvodu zřídili novou lávku přes řeku Veličku, upravili komunikace a předláždili chodníky v hodnotě asi třiceti tisíc Kčs, pomohli při udržování zeleně a veřejných prostranství i v zemědělství. Vítězný občanský výbor získal odměnu 400 Kčs.

Jako druhý se umístil občanský výbor č. 16 s předsedou Jaroslavem Drápalem v čele. Funkcionáři občanského výboru se věnovali velmi dobře přípravě různých akcí k vyplnění volného času mládeže i dospělých. Za uplynulé období zorganizovali celkem 108 sportovních soutěží a utkání, upravili kluziště s osvětlením. Při zvelebovacích pracích odpracovali občané tohoto obvodu 3.400 hodin. Tento občanský výbor získal kolektivní odměnu 300 Kčs.

Na třetím místě byly vyhodnoceny tři občanské výbory, a to č. 1 s předsedou ing. Františkem Sobotkou, č. 14 s předsedou Josefem Bartošem a č. 17 s předsedou Oldřichem Valentou.

I ostatní občanské výbory převážně plní požadované úkoly s úspěchem, zejména vyhotovování různých podkladů, zpráv, návrhů, organizují při životních jubilejích návštěvy našich starších spoluobčanů, připravují sportovní akce. Příkladem této dobré a systematické drobné práce jsou občanské výbory č. 7 a 10.

V další činnosti budou občanské výbory orientovány na pomoc při zajišťování oslav 800. výročí vzniku Hranic, a to jak při organizování kulturních akcí, tak i při úpravách veřejných prostranství.

Při letošních oslavách 800. výročí vzniku Hranic se rozhodl Městský národní výbor v Hranicích věnovat zvláštní dar prvním dvěma dětem, narozeným ve městě. Jako první chlapec se narodil v Hranicích 11. ledna Stanislav Hradečný z Jungmannovy ulice, prvním děvčetem tohoto roku je Radmila Sedláčková z ulice 1. máje, narozená 20. ledna 1969. Každé z těchto dětí dostane při slavnostním „vítání dětí do života“ dne 26. března t. r. od městského národního výboru vkladní knížku s částkou 500,— Kčs.

nk

Ludvík Novotný:

800 LET HRANIC — srdce Moravské brány

„Otcovské naše město Hranice nepatří sice k nejstarším a nejlidnatějším, přede však k nejkrásnějším a paměti nejhodnějším městům naší vlasti moravské.“

Oprávněnost těchto slov hranického historika Libora Scholze, napsaných před více než sto lety, uzná jistě každý, kdo spatří panorama města Hranic se třemi věžemi nad řekou Bečvou v půvabném údolí Moravské brány mezi zalesněnými pahorky Oderských vrchů na severu a mírnými svahy posledních výběžků Karpat od jihu.

Údolím Moravské brány proudil odedávna život po rušné obchodní cestě. Pazourkové nástroje, roztroušené na vršku Kobylance, svědčí o pobytu paleolitických lovců mamutů. Archeologické nálezy dokládají osídlení i v mladších obdobích.

Jméno HRANICE se vyskytuje poprvé v listině, vztahující se k roku 1169, kterou olomoucký úředník kníže Bedřich věnoval území, mezi řekou Odrou a Bečvou rajhradskému klášteru ke kolonizaci, již tu prováděl legendární zakladatel Hranic — benediktinský mnich JURIK. Tržní osada, která vyrostla na táhlém ostrohu nad řekou Bečvou, byla v roce 1276 povýšena na město, jež se stalo hospodářským a kulturním střediskem Moravské brány. Svědectvím rozkvětu v 15. a 16. století jsou dodnes zachované památky — renesanční zámek, radnice, tzv. Pernštejnský dům, kostelíček pod Hluzovským kopcem a bratrská modlitebna. V bezprostředním sousedství města vyrůstají v 16. století kvetoucí lázně Teplice, vyhledávané pro léčivou minerální vodu hosty z dalekého okolí.

Klidná léta byla vystřídána obdobím pohrom v době pobělohorské. Když hranické panství dostal darem František z Ditrichštejna, spojili se Hraničané s odbojnými Valachy, vytrvalými představiteli lidového odporu proti Habsburkům u nás v době třicetileté války. Za účast na tzv. mansfeldské rebelii bylo 16. října 1627 popraveno 11 předních činitelů odboje. Po morových epidemiích a řádně cizích i císařských armád počet obyvatelstva prudce poklesl a mnoho domů zůstalo opuštěných.

Jen pomalu se město vzpamatovávalo z úpadku. V 18. století se opět rozvinula řemesla, hlavně hranické soukenictví. Z té doby je také několik barokních památek, z nichž nejcennější je farní kostel z let 1754—1763, postavený podle návrhu brněnského architekta Františka Antonína Grimma s vnitřní výzdobou od předních moravských barokních výtvarníků.

V době národního osvobození usiloval o kulturní povznesení města moravský národní buditel, hranický rodák, lékař Josef Heřman Agapit Gallaš (1756—1840), básník a spisovatel. Založil roku 1811 veřejnou knihovnu, později nemocnici, do dějin české literatury vstoupil trvale sbírkou básní Múza moravská.

Počátky kapitalistického způsobu výroby reprezentuje koncem 18. stol. v Hranicích ditrichštejnská manufaktura na výrobu fajnase. V první polovině 19. století vzniká několik menších textilních továren, podnikem známým i v daleké cizině se stala továrna Ant. Kunze na výrobu pump a čerpadel a stavbu vodovodů, založená roku 1883. Její dělníci položili základy dělnického hnutí v Hranicích. Agresivní počínání německé menšiny, podporované středními i vojenskými školami, vyvolalo v druhé polovině 19. století prudké národnostní boje, jež skončily v roce 1903 volebním vítězstvím hranických Čechů, vedených dr. Františkem Šromotou. Pamětní deska na domě čp. 286 v Komenského ulici připomíná, že zde bydlel v roce 1915 Klement Gottwald, když pracoval v Hranicích jako truhlářský dělník. Mauzoleum na hřbitově s pozůstatky mnoha obětí první světové války je památkou na léta 1914—1916, kdy většina hranických školních i vojenských budov byla přeměněna na vojenské lazarety.

V období po první světové válce založila proslulost Hranic vojenská akademie, mezi jejíž profesory patřil v letech 1931—1934 i nynější prezident Ludvík Svoboda.

Rozvoj města v posledním období je charakterizován vznikem nových průmyslových podniků, přestavbou zemědělství, rozšířením školství i výstavbou nových sídlišť, sportovních a kulturních zařízení. N. p. Sigma dodává čerpadla do všech světadílů. Hranická cementárna je od roku 1954 jedním z největších dodavatelů cementu a v poslední době i eternitových výrobků u nás, dokončuje se nový závod na výrobu pálené krytiny. Závod Karnola vyvází pánské oblekové a žimníkové látky. Šlechtičská stanice n. p. Sempra se zabývá pěstováním nových druhů skleníkových květin. Vedle gymnasia a lesnické technické školy se starou tradicí vzniká po osvobození v Hranicích průmyslová škola dřevařská, průmyslová škola stavebních hmot, zdravotnická škola a odborné učiliště n. p.

Sigma. Rozvoji tělesné výchovy slouží rozsáhlý stadión TJ Sigma a stadión pro házenou TJ Cementárna, jeden z nejkrásnějších u nás, přičiněním obyvatel vyrostl park kultury s letním kinem a buduje se nové koupaliště. Rovněž Teplice nad Bečvou, uznávané jako jedny z našich nejučinnějších lázní pro léčení srdečních a cévních chorob, stojí na prahu rozsáhlé výstavby.

V osmi stoletích dějin Hranic se střídala léta klidu a pohody s obdobími plnými útlaku a ponížení. Ale i po všech pohromách město vždy znovu rozkvetlo statečností a vytrvalostí svých houževnatých a pracovitých obyvatel. 800. výročí svého vzniku vzpomínají Hranice uprostřed plánů dalšího rozvoje, s důvěrou v budoucnost.

Pohádky a pověsti z Moravské brány

Na sklonku minulého roku, právě před vánočními svátky, se v knihkupectvích objevila půvabná kniha Heleny Lisické Pohádky a pověsti z Moravské brány (vydalo nakladatelství Svoboda v Praze). Po řadě pohádkových knih z různých oblastí naší vlasti má nyní i náš kraj svůj nový soubor pohádek. Autorka vybrala pro tuto sbírku ze značného množství materiálu 45 pohádek a pověstí osobitého rázu, majících vztah k oblasti Moravské brány, sousedního Záhoří a přilehlých Oderských vrchů. A tak zde najdeme pověsti, vztahující se k hradu Švrčovu a Hranické propasti, k hradu Drahotuší, Puchartu a Helfštýnu, pohádky a pověsti z Jezernice, z Lipníka nad Bečvou, Dolního Újezda, z Oseka, ze Lhoty, z Boškova, Potštátu, z Veselíčka, Kladníka, ale až z Radslavic a Čekyně. V některých vyprávěních vystupují valašští strážci — portáši. Můžeme tedy říci, že autorčin zájem zasahuje i do přilehlých oblastí Valašska a Hané. Pro tuto oblast měla autorka k dispozici rozsáhlý folklórní materiál, soustředěný řadou sběratelů a vydavatelů, zejména zakladatelem Záhorské kroniky, děkanem dr. Fr. Příkrylem, dlouholetým redaktorem Záhorské kroniky řed. Ant. Frelem, Fr. Götzem aj. Rozsahem i způsobem podání velmi různorodé příběhy převyprávěla Helena Lisická tak, aby jim dala přibližně stejný rozsah a jednotnou formu. Většinu svých předloh přitom rozvedla do větší epické šíře. Pro porovnání můžeme připomenout např. vyprávění Švrčovský pán. V původní podobě u Fr. Příkryla pro svou hutnou zkratku připomíná klasické Erbenovy balady, zatímco v podání Heleny Lisické nabývá epického rozmachu jako pověsti Aloise Jiráka. Při srovnání jiných předloh, např. Chrastavá žába, můžeme rovněž sledovat, kterak spisovatelka rozvíjí některé zkratkovité momenty původní pohádky, zjemňuje původní text pohádky tím, že jej zbavuje některých nářečních i lidových expresivních výrazů. Jinde opět zmírňuje drastičnost některých scén.

Helena Lisická tak vytvořila z různorodého materiálu umělecky svérázné, samostatné dílo, promyšleně komponované a vyprávěné půvabným jazykem. V obšírném doslovu načrtává univ. prof. Robert Smetana obraz Moravské brány po stránce geografické, archeologické, historické i kulturní.

Osobitý doprovod knihy tvoří barevné ilustrace ak. malířky Anny Grmelové. Úsilím o charakteristiku postav a epickou sdílností podtrhují neobvyklé rysy jednotlivých příběhů.

Závěrem můžeme jen znovu knihu Heleny Lisické uvítat jako dílo, které jistě potěší každého, nejen malého, ale i dospělého obyvatele v našem kraji a všude jinde přiblíží čtenářům půvabnou oblast Moravské brány. LN

Dny české knihy v březnu

Už tradičně je březen — první jarní měsíc — věnován literatuře. Letos ponese název „Dny české knihy“ a všichni pracovníci s literaturou se proto zaměřili především na propagaci současné i vycházející klasické české literární tvorby.

Městská knihovna v Hranicích se připojí kromě toho i k letošním oslavám 800 let města Hranic. Uspořádá proto v úterý 18. března besedu, na níž bude přednášet prof. Ludvík Novotný o spisovatelích, kteří mají jakýkoliv vztah k našemu městu. Jeho výklad bude doplněn výstavkou, která vzpomene, že uplynulo již 50 let, kdy byl v naší republice vyhlášen zákon o veřejných knihovnach.

Aby si i čtenáři knihovny mohli prohlédnout místo, kde je soustředěn bohatý knižní fond více než 20.000 svazků, bude beseda i výstavka přímo v půjčovně Městské knihovny na Gottwaldově náměstí. I. Blahová

Na pomoc zahrádkářům

Základní organizace Čs. ovocnářského a zahrádkářského svazu v Hranicích chce umožnit svým členům další rozšiřování odborných znalostí v pěstování zeleniny a ovoce. Proto pořádá v současné době cyklus odborných přednášek s bohatou obsahovou náplní. Přednášky se konají vždy v pátek od 15 hodin v učebně zemědělského odborného učiliště v Hranicích na náměstí 8. května. Cyklus byl zahájen již 31. ledna přednáškou o minerální výživě a hnojení ovocných stromů, pak pokračoval poučením o agrotechnice zeleniny, o bobulovinách a drobném ovoci, o pěstování šampionů a jejich úpravě. V dalších lekcích se zahrádkáři dovědí něco o rekonstrukci starých zahrad, o řezu a tvarování ovocných dřevin. Cyklus bude ukončen 14. března přednáškou o pěstování jahod. Podle zájmu členů budou teoretické přednášky doplněny praktickým proškolením přímo v zahradách.

Další odborné poznatky mohou zahrádkáři získat také v poradně, která zahájila svou činnost a bývá otevřena každé pondělí odpoledne od 14 hod. v kanceláři Čs. svazu zahrádkářů v Potoční ulici č. 818. V této době mají zájemci k dispozici rovněž svazovou knihovnu, která obsahuje řadu odborných příruček a časopisů. LN

Pořady Klubu důchodců v březnu 1969

Začátek všech pořadů v 15 hod.

Středa 5. 3.	Beseda k MDŽ — Proslov prof. Iva Pavlova. Účinkují děti I. mateř. školy, elévky Ostrav. konzervatoře, ZDŠ, hudební odbor LŠU (koncert). — Sál JKP - TUNEL.
Středa 12. 3.	Barev. zvukový film <i>Galapagos</i> , svět přírodních krás jihoamerických ostrovů. — Nár. umělkyně L. Dostálová. — Sál JKP - TUNEL.
Čtvrtek 13. 3.	Portrét nár. umělce Jaroslava Kříčky , nedávno zesn. nestora našich skladatelů, rodáka z Kelče. Ukázky z jeho tvorby. — Klubovna, Náspy.
Středa 19. 3.	Spisovatel Hranicka. Beseda k 800. výročí vzniku Hranic. Hovoří ředitelka Měst. lid. knihovny a profesor L. Novotný, archivář města. — Klubovna, Náspy.
Neděle 23. 3.	Zájezd do Velkého divadla v Olomouci na balet O. Nedbala Pohádka o Honzovi. — Odjezd v 13 hod. od hot. Brno.
Středa 26. 3.	Film „Král komiků“ (Vl. Burian). — Jak namalovat... — Sál JKP - TUNEL.
Čtvrtek 27. 3.	Cesta kolem světa za 80 dní. Zdramatizovaný román J. Verna ve zvukovém snímku s plným hereckým obsazením a se všemi napínavými podrobnostmi. — Klubovna, Náspy.
Neděle 30. 3.	Zájezd do Velkého divadla v Olomouci na operu Hoffmannovy povídky. — Odjezd v 13 hod. od hot. Brno.

Pořady JKP Hranice v měsíci březnu 1969

Středa 5. března, sál JKP, 19.30 hodin

Prémiové představení předplatitelského cyklu B — barva modrá.

PRO KAŽDÉHO NĚCO, ale především PRO ŽENY

Veselá estráda v podání předních pražských estrádních a kabaretních umělců: Franta Hanzlík, Eva Jilková, Ela Duranová, Jana Grossmanová, Pamela Michálková, Otakar Sedláček, Otto Kubart, Jan Kotva.

Pátek 7. března 1969, sál JKP Hranice, 20 hodin

Jindra Loukota:

MĚ ŠTĚSTÍ MÁ ZLATÉ VLASY

Líbivá a populární opereta v provedení členů operety Státního divadla v Ostravě. Hrají, zpívají a tančí: Josef Kobr, Kosta Holubář, Oto Viktorin, Zdeněk Růžička, Oldřich Pika, Antonín Bendík, Vlasta Tolarová a Ilona Poslušná. Režie: Květa Škutchalová. Dirigent: Vlad. Brázda.

Neděle 9. března 1969, Dům mládeže - Tunel

V 10 hod. předplatné pro skupinu D — barva červená.

V 15 hod. mimo předplatné.

JAK KOVÁŘ NAUČIL PRINCEZNU MORESUM

Veselá pohádka pro děti.

Středa 12. března 1969, sál JKP Hranice, 19.30 hod.

Koncert

VOX A PAVEL NOVÁK

s novým programem.

Náhradní program za neuskutečněný koncert z 19. února.

Vstupenky zůstávají v platnosti.

Čtvrtek 13. března 1969, kino OKO

Představení Filmového klubu

KRISTOVÉ ROKY

Slovenský film režiséra Juraje Jakubiska, mladého absolventa FAMU.

Úterý 18. března 1969, městská lidová knihovna, 19 hod.

Akce Městské lidové knihovny k oslavám 800 let Hranic

HHRANICE A ČESKÁ LITERATURA

Beseda o spisovatelích, kteří mají jakýkoliv vztah k našemu městu. Přednáší prof. Ludvík Novotný, literární ukázky přednese Jaroslav Miklík.

Středa 19. března 1969, sál LŠU, 19.30 hod.

Koncert Kruhu přátel hudby

NOVOJICKÉ KVARTETO

Čtvrtek 20. března 1969, sál JKP Hranice, 19 hod.

VII. představení předplatitelské skupiny A — barva oranžová.

G. B. Shaw

SVATÁ JANA

Představení činoherního souboru Těšínského divadla, v titulní roli Hana Šrámková.

Čtvrtek 27. března 1969, kino OKO, 19.30 hod.

Představení Filmového klubu.

KAŽDÝ DEN ODVAHU

Český film režiséra E. Schorma, který byl poctěn cenou čs. filmové kritiky za rok 1964.

Na duben připravujeme:

Představení v předplatném skupiny A — barva oranžová. Nár. umělec Fráňa Šrámek: **MĚSÍC NAD ŘEKOU.**

Veselohra o třech jednáních v nastudování členů Realistického divadla Zdeňka Nejedlého v Praze. — Učinkují: Jiří Mikota, Karel Vlček v alternaci, zasl. umělec Karel Máj, Jiří Novotný, zasl. umělkyně Jarmila Májová, Eva Klepáčová, Zdena Černá, František Koprolin.

Předprodej vstupenek na všechny akce v kanceláři JKP denně od 17 do 15 hodin, kromě soboty a neděle.

Program kin v březnu 1969

KINO SVĚT:

1.—3. března	Fantastická cesta — USA — mládež ano
4.—6. března	Muž, který lže — ČSSR — mládež ne
7.—10. března	Smůla na patách — Angl. — mládež ne
11.—13. března	Poledne — Jug. — mládež ano
14.—20. března	Angelika markýza andělů — Franc. — mládež ne
21.—27. března	Dynamit v zeleném — NSR — mládež ne
28.—31. března	Lhář a jeptiška — NSR — mládež ne

KINO OKO:

1.—3. března	Kdybych byl špion — Franc. — mládež ne
4.—6. března	Bitva o Alžír — Ital. — mládež ne
7.—10. března	Zlaté časy ve Spessartu — NSR — mládež ano
11.—13. března	Mlčení — Švéd. — mládež ne
13. března	Kristova léta — ČSSR — představení Filmového klubu
14.—20. března	Muž na útěku — ČSSR — mládež ne
21.—24. března	Funerbrák — ČSSR — mládež ano
25.—27. března	Řeka čaruje — ČSSR — mládež ano
27. března	Hoří, má panenko — ČSSR — představení Filmového klubu
28.—31. března	Nestárnoucí smích — USA — mládež ano

PŘEDSTAVENÍ PRO DĚTI:

1. března	Vánoční překvapení — Angl.
8. března	Král komiků — ČSSR
15. března	Zázračný hlavolam — ČSSR
22. března	Držte si klobok — ČSSR
29. března	Pyšná princezna — ČSSR

Změna programu vyhrazena.

Hranice zvou rodáky

Při letošních oslavách 800. výročí založení Hranic se uskuteční v první polovině července setkání rodáků města a absolventů hranických škol na slavnosti s bohatým programem. K přípravě tohoto setkání ovšem pořadatelé potřebují znát adresy hranických rodáků i abiturientů hranických středních škol, žijící mimo Hranice, aby je k oslavám mohli oficiálně pozvat.

Městský národní výbor se proto obrací na všechny občany s žádostí, aby pokud znají adresu Hraničanů, zaslali je co nejdříve na adresu: „Městský národní výbor, komise pro spolupráci s rodáky, Hranice.“

Kulturní kalendář města Hranic vydává JKP Hranice. — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, provoz 11.

Odpovědný redaktor: Václav Škapa, reg. číslo RM 49. — Cena Kčs 1,—.

Změna pořadů, uvedených v kulturním kalendáři, vyhrazena.